

Handleiding voor de afname van de toetsen *begrijpend lezen* BL5.11 en BL5.21 (einde vijfde leerjaar / begin zesde leerjaar)

Algemene instructies

- De toetsen *begrijpend lezen* zijn een voor Vlaanderen aangepaste versie van de CiTO-toetsen *begrijpend lezen* uit het CiTO-leerlingvolgsysteem. Het *Centrum voor Schoolfeedback* kan alleen feedback geven wanneer u gebruik maakt van de Vlaamse versie. Gezien de grote gelijkenis tussen de Vlaamse en de Nederlandse versie, bevelen wij u aan de twee versies niet naast elkaar te gebruiken.
- **De toets dient afgenomen te worden bij de ganse klasgroep.**
Bij alle kinderen die in het **deelnemende leerjaar** zitten, dient een toets afgenomen te worden, ook bij de kinderen die het leerjaar overdoen of er in de loop van het schooljaar bijgekomen zijn. De toets wordt normaliter klassikaal afgenomen, onder leiding van een leerkracht.

Voor dit toetsmoment (einde vijfde / begin zesde leerjaar) zijn twee “verkorte” versies beschikbaar, één voor de minder vlotte lezers (BL 5.11) en één voor de sterkere lezers (BL 5.21). Beide hebben dezelfde voorbeeldopgaven en kunnen dus gelijktijdig klassikaal afgenomen worden.

De versie BL 5.11 is bedoeld voor de leerlingen die op het einde van het vierde leerjaar (of bij het begin van het vijfde leerjaar) op de toets *Begrijpend Lezen* in vergelijking met de SiBO-referentiegroep bij de 40% zwakste lezers behoorden. De overige leerlingen leggen best versie BL 5.21 af.

Heeft u op grond van eerdere deelnames voor de betreffende groep leerlingen schoolfeedback ontvangen over hun prestaties voor *begrijpend lezen* op het einde van het vierde of begin van het vijfde leerjaar, dan vindt u in het bestand met de individuele vaardigheidsscores een suggestie voor de meest aangewezen vervolgtoets.

- **Wanneer wordt de toets afgenomen?**
Wanneer u de toets als eindmeting voor het derde leerjaar gebruikt, neemt u die best einde mei/begin juni af.
Gebruikt u de toets als beginmeting voor het vierde leerjaar, dan neemt u ze best in de tweede helft van september of ten laatste de eerste week van oktober af. (Hoe later u ze afneemt, hoe hoger het beginniveau van de leerlingen en dus hoe lager hun leerwinst.)
- **Wat als een kind afwezig is vanwege ziekte of een andere reden?**
Indien een leerling afwezig is op het moment dat de toets wordt afgenomen, dient hij/zij, indien mogelijk, nog binnen een redelijke termijn getoetst te worden. Dit gebeurt bij voorkeur niet meer dan één week later. Anders wordt het moeilijk de scores nog te vergelijken met die van de andere leerlingen.

De toetsafname

Het is de bedoeling dat de toets in alle scholen op een vergelijkbare manier wordt afgenomen. De 'standaardisatie van de toetsafname' en een objectieve houding van de toetsleider zijn absolute voorwaarden om de toetsresultaten van uw kinderen te kunnen vergelijken met de gegevens van de referentiegroep. Daarom zouden we u willen vragen om de richtlijnen in deze handleiding zo nauwkeurig mogelijk te volgen. Deze richtlijnen maken het immers mogelijk dat alle toetsleiders de toets op dezelfde wijze afnemen.

De toets wordt in groep afgenomen. De toetsleider zorgt voor een toetssituatie waarin de leerlingen op een rustige manier en zonder bijkomende hulp kunnen werken aan de voorgelegde opgaven. Dat vereist soms dat men de tafeltjes of banken enigszins herschikt en verder uit elkaar plaatst in het lokaal. De toetsleider zorgt voor een gemoedelijke, maar toch zakelijke en objectieve werksfeer. Als de leerlingen met twee aan één bank zitten, zorgt u ervoor dat ze niet kunnen zien wat hun buur invult. Als een leerling om hulp vraagt, moet u erop letten geen suggesties te doen in de richting van het juiste antwoord. U kunt bijvoorbeeld neutraal reageren met: "Doe het maar zoals jij denkt dat het goed is."

De afname van de toets zal in totaal (dus inclusief voorbeeldopgaven) één à anderhalf lesuur in beslag nemen. Vóór de eigenlijke toets behandelt u met de klas de voorbeeldopgaven. Dit vergt ongeveer 20 minuten. Het maken van de voorbeeldopgaven is erg belangrijk om de leerlingen vertrouwd te maken met dit soort toetsen. Tussen de bespreking van de voorbeeldopgaven en de eigenlijke toets last u best een pauze in. U kunt bijvoorbeeld de bespreking van de voorbeeldopgaven doen vóór het recreatiekwartiertje of vóór de middagpauze en de eigenlijke toets er vlak na.

De toetsen begrijpend lezen zijn geen tempotest. In principe krijgt elke leerling zoveel tijd als hij of zij nodig heeft. Maar als bijna iedereen klaar is (ongeveer 90% van de leerlingen van de klas), kunt u de afname afbreken.

De leerlingen lezen de teksten en maken de opgaven volledig zelfstandig. Teksten en opgaven worden NIET luidop voorgelezen.

Toetsmateriaal

Naast hun toetsboekje hebben de kinderen enkel schrijfgierief (een balpen of potlood) nodig. Ander materiaal dat voor afleiding kan zorgen, kan best van de bank verwijderd worden.

Benodigd materiaal voor elke leerling:

- Toetsboekje (naam van de leerling laten invullen op elk deel!)
- Potlood of balpen

Benodigd materiaal voor de toetsleider:

- Toetshandleiding
- Een blanco toetsboekje
- Enkele reservepotloden of -balpennen

Wat met kinderen die in de klas van compenserende maatregelen gebruik mogen maken?

U mag voor hen bij deze toets dezelfde compenserende maatregelen nemen als u dat het meest wenselijk vindt. U plaatst in dat geval een aantekening op de voorpagina van het toetsboekje. Bij het invoeren van de toets in ons scholenportaal vinkt u bij deze leerling het vakje “extra hulpmiddel gebruikt” aan. Voor deze kinderen wordt wel een vaardigheidsscore berekend, maar hun resultaten worden verder niet in de analyses voor de schoolfeedback opgenomen.

Hierna vindt u de toetsinstructies voor de toetsen begrijpend lezen BL 5.11 en BL 5.21. De woordelijke instructies worden cursief en vet weergegeven. Begeleidende aanwijzingen staan in een gewoon lettertype.

Afname-instructies voor toets BL 5.11 en BL 5.21

De leerlingen beschikken over een opgavenboekje en een pen.

Laat een 'scheidingsmuurtje' plaatsen bij leerlingen die samen op een bank zitten.

Laat de leerlingen op het voorblad hun naam en de datum invullen.

De eerste tekst in het boekje is een voorbeeldtekst en heet “De draak Labbu”. Over deze tekst worden zeven vragen gesteld. Jullie lezen nu eerst de tekst voor jezelf.

Als de leerlingen de voorbeeldtekst gelezen hebben, leest u V1 in het opgavenboekje hardop voor en geeft u op deze vraag ongeveer als volgt een toelichting:

Ik moet beginnen met het stukje van ‘Hij’ in regel 19 tot ‘op’ in regel 24 te lezen. (Lees dit stukje ook inderdaad hardop.) De vraag is: In welke zin hieronder staat waar het in dit stukje VOORAL om gaat? (Leg desnoods wat overdreven de nadruk op ‘vooral’.) Ik kijk nu eerst welk antwoord achter A staat. Dat lijkt me niet goed. Achter B staat: Enil lokt Labbu in de val. Dat zou weleens het goede antwoord kunnen zijn. Maar ik kijk voor alle zekerheid ook nog naar antwoord C en D. Nee, die lijken mij niet goed. Ik kies antwoord B.

Vraag de leerlingen achter V1 B te omcirkelen. Vervolg dan met:

Maak nu zelf opgave V2. Zet een rondje om de letter voor het antwoord dat je kiest.

Wijs de leerlingen op de volgende punten voordat u hun vraagt opgave V2 te maken:

- ***‘(r. 6 en 7)’ betekent ‘zie regel 6 en 7 in de tekst’.***
- ***Als er boven de opgave staat ‘Lees...’, lees dan ook echt het stukje dat wordt aangegeven.***
- ***Het gaat er steeds om dat je HET BESTE antwoord kiest. Lees daarom eerst bij elke opgave alle antwoorden en kies dan pas het antwoord waar je een rondje om wilt zetten.***
- ***Er is altijd maar één antwoord goed!***

Het goede antwoord op opgave V2 is B. Als leerlingen een verkeerd antwoord omcirkeld hebben, vraagt u ze een kruis door de cirkel te plaatsen en om B alsnog een rondje te zetten.

Zeg dat ze dat straks bij de 'echte' opgaven ook moeten doen als ze ontdekken dat ze om de verkeerde letter een rondje gezet hebben.

Vraag de leerlingen vervolgens het antwoord op vraag V3 te zoeken. U kunt één of meer leerlingen vragen het door hem of haar gekozen antwoord te geven en zijn of haar keuze te motiveren. Het goede antwoord is A.

Wijs uw leerlingen erop dat, als naar een regel verwezen wordt, ze op die regel het aangegeven woord of de aangegeven zin ook inderdaad lezen.

Eventueel mag u na opgave V3 meteen met de eigenlijke toets beginnen. Als u denkt dat de leerlingen het nog niet goed begrepen hebben, lost u best ook opgaven V4 t.e.m. V7 klassikaal op. Als uw leerlingen nog vragen hebben, bespreek deze dan. Gebruik een eventuele discussie over andere mogelijke antwoorden om leerlingen er nog eens op te wijzen dat er altijd slechts één antwoord goed is en dat ze steeds het BESTE antwoord moeten kiezen.

Het is de bedoeling dat de leerlingen de teksten en de opgaven van de eigenlijke toets volledig **ZELFSTANDIG** lezen en maken. Teksten en opgaven worden NIET hardop voorgelezen.